

L'amistat del meu germà Antoni amb Miquel Carreras

per Miquel Forrellad Solà

Miquel Carreras en el front (19-2-1938).
Publicada a "Sabadell, Informe de l'Oposició",
d'Andreu Castells.

El meu germà Antoni fou un dels darrers amics de Miquel Carreras. Vull dir que encara que es coneixien des de feia anys -crec que de la redacció de "La Ciutat"- no varen intimar sinó després d'haver-se iniciat la nostra guerra civil. El que va propiciar aquesta més estreta vinculació foren les tasques docents que l'un i l'altre van desplegar, en els cursos 1936/1937 i 1937/1938, a l'Institut-Escola M.B. Cossio i a l'Escola Industrial, de la qual el meu germà fou Director durant la guerra; centres docents que funcionaren aquells anys a Sabadell, el primer per haver-se creat aleshores i el darrer com a continuador de l'antiga escola sabadellenca.

Particularment els últims temps d'aquell període, a més dels contactes que mantenien en aquells centres, en Carreras venia a veure el meu germà gairebé cada vespre a la nostra casa del carrer de Sant Josep (anomenat llavors oficialment carrer de Bellapart). Allà, en una petita cambra d'estudi del meu germà Antoni, que donava al carrer de l'Illa, en què la casa també té portal d'entrada, acostumaven a tenir llargues converses, dins d'una espesseïda atmosfera de fum produït pels detestables i mal olents cigarrets anomenats, tan justament, "mata-quintos", als quals, a falta de res millor, era tan afeccionat en Carreras.

Jo no era present a aquelles conver-

ses, molt més jove que ells, per bé que algunes referències que, ça com lla, me n'havia fet el meu germà, aleshores o amb posterioritat a la mort d'en Miquel Carreras, me'n permeteren saber algunes particularitats. Així, per exemple, vaig tenir coneixement, per trasllat que n'hi féu Carreras, de les paraules d'acceptació i oferiment del seu propi holocaust, que mossèn Gaietà havia pronunciat en anunciar-li, aquell, que la seva vida corria perill; dels temors i premonicions que en Carreras sentia sobre el desgraciat futur de Catalunya i sobre la instrumentalització de la religió catòlica, si guanyaven els "nacionals". D'ell era la frase que venia a dir que hauríem de veure com el combregar es portaria enmig d'una parella de guàrdies civils (frase que Andreu Castells suposa erròniament per mi recollida directament de boca d'en Carreras, quan ho fou a través del meu germà Antoni). D'altres coses podria fer esment que no crec que hagi arribat el moment de revelar, ni en fóra ací l'ocasió, i que molt probablement ni tan sols ho consideraré mai oportú de fer.

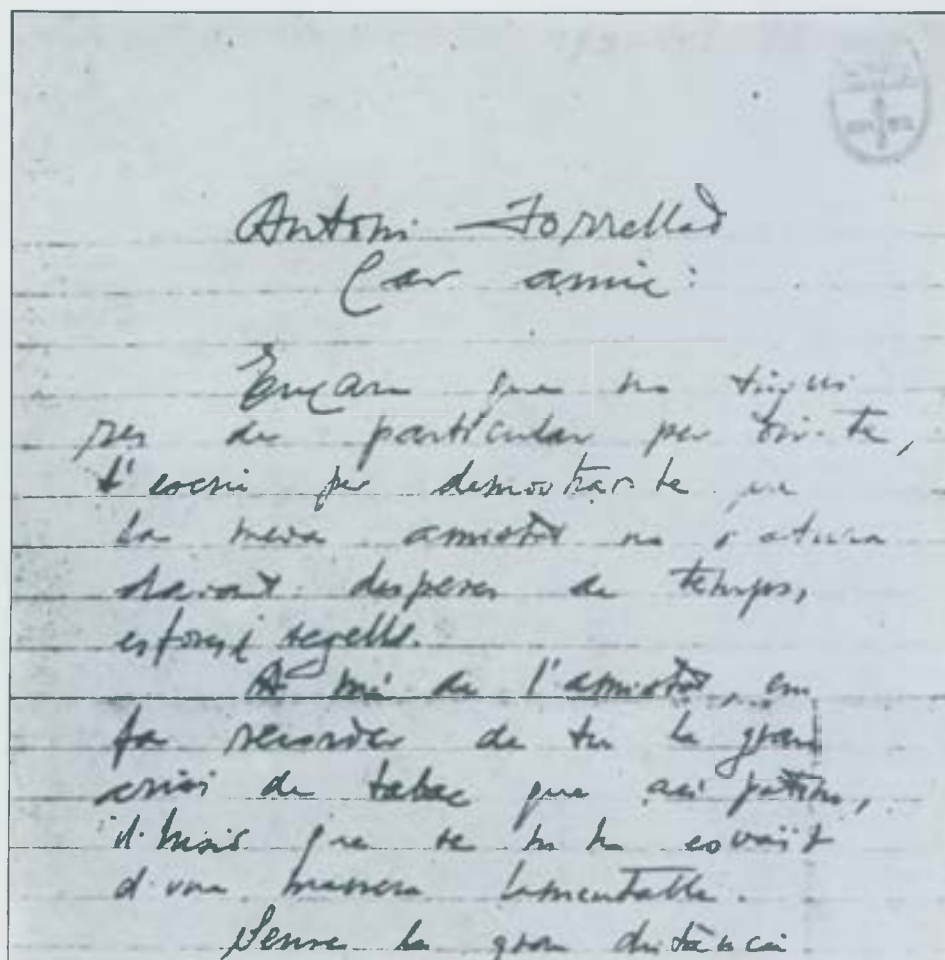
El fet és que ells dos coincidiren en aquella època turbulent, i van congeniar; i més que congeniar, jo diria que van aconseguir altes cotes de mútua comprensió, simpatia i estima.

No eren de la mateixa edat, es portaven uns set anys: en Carreras tenia ja trenta anys quan començà la guerra civil, i el meu germà acabava d'acomplir els vint-i-quatre. No eren tampoc iguals de temperament ni de mentalitat. El meu germà Antoni tenia un temperament serè i equilibrat de mena; estava dotat d'una extraordinària potència intel·lectiva i de gran capacitat dialèctica (que amb els anys anà dissimulant perquè va comprendre que el que calia no era vèncer sinó convèncer), i, com a bon enginyer, era home d'un gran sentit pràctic, que sempre va tocar de peus a terra, no massa afeccionat a disquisicions abstractes que, per la seva nebulositat, portessin a vies esgarriadisses o que no es poguessin reduir a formulacions precises i sotmetre a raonaments de lògica cartesiana. No era, però, materialista, sinó inspirat per un idealisme ètic allunyat de qualsevol proposició hedonística; enamorat, nogensmenys, de la vida i de tot allò de bo i de bell que aquesta ens pot oferir.

En Carreras, afectat per dolències i patiments físics persistents, aconseguia asserenar el seu esperit a força de lucidesa i voluntat ascètica. Com el meu germà, tenia una intel·ligència privilegiada, ornada, en el seu cas, amb una memòria prodigiosa; més que propens a discutir (cosa que, de jove, plavia força al meu germà) ho era a discórrer i filosofar, amb una certa inclinació al fantaseig ("era somniador que mai no acabava", com diu d'ell mateix a "Conceptes i dites"), i a jugar -amb irònica mitja convicció i propòsits de disparació saludable- amb el màgic i desconegut (com ho manifesta la seva confessada debilitat per l'onomància, tot i reconèixer que "no és cap ciència; és un joc"). Coincidia plenament amb el meu germà en l'actitud ètica, i dels dos bé es podia dir allò que Carreras s'aplicava a ell: "els seus principis eren cristians i tenia fe en la capacitat de millora de l'home, i en l'increment del sentit social i del sentit religiós de la vida". Però no solament en els principis, sinó també en la pràctica, de tota la vida i del comportament d'ambdós són predicables bone-sa i rectitud exemplars.

El tracte amical entre Miquel Carreras i el meu germà s'interrompé amb la incorporació a files del primer, quan fou cridada la seva quinta, el mes de maig de 1938. El meu germà escriví assíduament al seu amic i, dins cada carta, tenia bona cura d'incloure-li un cigarret desfet a fi que aquest pogués mitigar les ganes de fumar i de fer fum, cosa que literalment l'encantava. Ma-

Antoni Fornellat
Car amic:

Encara que no tingui
res de particular per dir-te,
t'escric per demostrar-te que
la meua amistat no s'atura
davant despeses de temps,
esforç i segells.

A més de l'amistat, em
fa recordar de tu la gran
crisi de tabac que ací patim,
il·luis que tu la covais
d'una manera lamentable.

Sense la gran distància

Fragment d'una carta de Miquel Carreras.

lauradament sembla que cap de les cartes no arribà al seu destinatari, com es lamentava en Carreras en més d'una de les cinc que ell dirigí al meu germà. La primera d'aquestes porta data de 8 de juny, i l'última és de 29 de juliol del 1938, poc abans de la seva mort.

Curiosament, la primera de les cinc lletres esmentades, la va escriure, en Carreras, trobant-se ocasionalment a Sabadell un final de setmana, en què intentà veure el meu germà sense aconseguir-ho. En ella li deia, entre altres coses: "estic tranquil i tinc la sensació que no passarà molt temps sense reprendre amb tu aquelles gustoses santedes vesperals, tan amables per la teva presència i la del tabac que estic en cas d'oblidar".

Aquestes vesprades al carrer de Sant Josep, les rememora especialment en la lletra de data 12 de juliol que, transcrita literalment, diu així:

"Car amic:

Encara que no tingui res de particular per dir-te, t'escric per demostrar-te que la meua amistat no s'atura davant despeses de temps, esforç i segells.

A més de l'amistat, em fa recordar de tu la gran crisi de tabac que ací patim,

il·lusió que se m'ha esvaït d'una manera lamentable.

Sense la gran distància que ens separa, vindria cada vespre a fumar al teu

despatx com en dies millors; però ho hem de deixar per a més enllà, per a quan vingui a venjar-me de la teva incomprensió per al meu llibre, venint a molestar-te amb impertinències per a distreure't i fer-te tirar tortes les ratlles dels plànols que tracis.

T'escric en posició no molt còmoda i amb cap poc lúcida. Hem de portar una vida militar bastant activa; anem cansats, hi ha pocs lleures.

També tenim acústica de front. Saluda a en Salvador i repeteix-li aquelles recomanacions que li vaig fer. Saluda al teu germà i el teu futur sogre, i rep una estreta de mans d'aquest amic que no t'oblida i que t'imposa l'obligació amical de fumar-te dues cigarretes havent sopat: una per tu i una altra en representació de mi, en el teu tranquil despatx que per molts anys habitis".

La situació de sofriment i d'inquietud que ja es trasllua en la carta transcrita, havia de tenir el fatal desenllaç que tots coneixem: el seu execrable assassinat al front en circumstàncies ignorades.

En la darrera carta al meu germà, el dia 29 de juliol, com si li vingués una rara premonició del final que se li apropava, amb accent particularment emocionat, s'acomiadava amb aquestes paraules: "...estreny de la meua part les mans del teu germà, futur sogre, Ribas, Raimí, Stra. Joanals i altres companys de l'Escola". Al cap de pocs dies, a primers d'agost, ja havia deixat d'existir.

Els quatre germans jugant el bridge. (Nadal 1963).